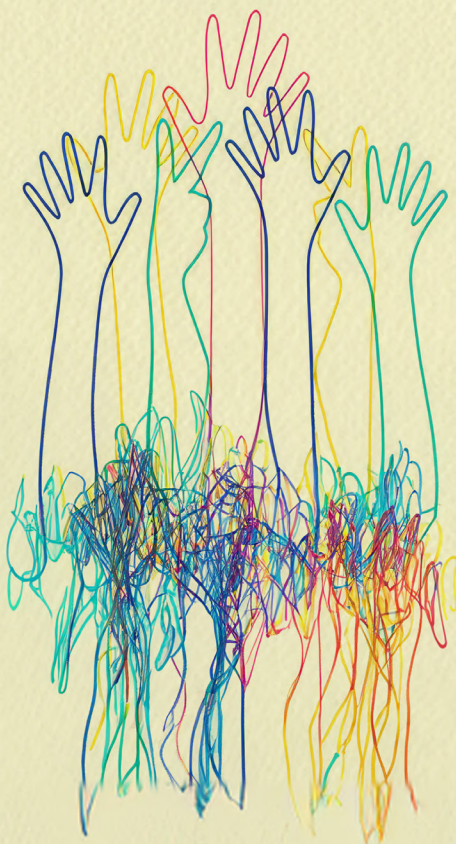

ในบริบทการสนับสนุน เงินกองทุนสิ่งแวดล้อม

นางรพีพร ชันโอฬาร ผู้อำนวยการกลุ่มงานนโยบายและแผน
นางมนต์ธิดา ใหม่พรม นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
กองบริหารกองทุนสิ่งแวดล้อม

มติสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ เมื่อ 28 กรกฎาคม 2565 เห็นชอบ และประกาศว่า “การเข้าถึงสิ่งแวดล้อมที่สะอาด ดีต่อสุขภาพ และยั่งยืน (Clean, Healthy and Sustainable Environment) เป็นสิทธิมนุษยชนสากล” ยืนยันมติของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชน แห่งสหประชาชาติ (United Nations Human Rights Council: UNHRC) ที่ประกาศให้การเข้าถึงสิ่งแวดล้อมที่สะอาด ดีต่อสุขภาพ และยั่งยืน เป็นสิทธิมนุษยชน เมื่อ 8 ตุลาคม 2564 โดยประเทศไทย เป็นหนึ่งในประเทศที่ได้ลงคะแนนเห็นชอบกับประเด็นดังกล่าว ทั้งนี้ **“สิทธิมนุษยชน (Human Rights)”** หมายถึง สิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ เกิดมาพร้อมกับความเท่าเทียมกันในแง่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และ สิทธิ เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่าง ในเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ อายุ ภาษา ศาสนา สถานภาพทางกายและ สุขภาพ รวมทั้งความเชื่อทางการเมือง หรือความเชื่ออื่น ๆ ที่ขึ้นกับ พื้นฐานทางสังคม สิทธิมนุษยชนเป็นสิ่งที่ไม่สามารถถ่ายทอด หรือโอนให้กับผู้อื่นได้ ตามบทบัญญัติที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมาย ไทยและกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เช่น รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยและปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (UDHR) ขององค์การสหประชาชาติ หรือสนธิสัญญาที่ประเทศไทยมีพันธกรณี ที่ต้องปฏิบัติตามในทุก ๆ มิติ สำหรับ **“สิทธิ ในสิ่งแวดล้อมที่ดี”** ถือเป็นหนึ่งในประเด็นท้าทายด้านสิทธิมนุษยชนที่ส่งผลกระทบต่อพลเมืองไทย

“สิทธิมนุษยชน และบทบาทหน้าที่ของรัฐ”

ตามข้อตกลงในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และกติกาความรับผิดชอบในการให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชน เป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐ การที่ประเทศต่าง ๆ เข้าเป็นภาคีในกติกาและอนุสัญญาของสหประชาชาติ รัฐบาลของประเทศนั้น ๆ ตกลงที่จะทำหน้าที่ใน 3 เรื่อง ได้แก่ “การเคารพสิทธิ (respect)” โดยรัฐต้องเคารพและไม่ดำเนินการใด ๆ ที่ขัดหรือละเมิดสิทธิที่กำหนดไว้ในกติกา หรืออนุสัญญา ที่รัฐได้เข้าเป็นภาคี “การคุ้มครองสิทธิ (protect)” โดยรัฐต้องดำเนินการเพื่อไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิต้องมีกลไกเพื่อคุ้มครองสิทธิในรูปของกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ มีกระบวนการยุติธรรมที่เป็นอิสระจากอำนาจรัฐ มีกลไกการป้องกันการละเมิดสิทธิ และมีมาตรการเยียวยาเมื่อเกิดการละเมิดสิทธิ และการทำให้เกิดการเข้าถึงสิทธิได้ (fulfil) โดยรัฐมีหน้าที่มากกว่าการป้องกัน แต่ต้องมีกฎหมายเพื่อส่งเสริมและรณรงค์ให้ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิฯ มีงบประมาณที่เพียงพอในการดูแลเรื่องสิทธิมนุษยชน ดังนั้นการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในส่วนของรัฐที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน มีความจำเป็นต้องคำนึงถึงประโยชน์ และสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนส่วนรวม และนอกจากสิทธิขั้นพื้นฐานของตัวบุคคลกลุ่มบุคคลแล้ว ยังครอบคลุมการดำเนินงานของรัฐในด้านต่าง ๆ ซึ่งต้องคำนึงถึงประชาชนในรัฐ เพื่อแสดงให้เห็นว่าผลของการดำเนินงานนั้น ๆ จะเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนส่วนรวม

โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปี พ.ศ. 2560 ได้กล่าวถึงเรื่อง “สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีของประเทศไทย” มีการรับรองสิทธิของบุคคลและชุมชนในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ ฟื้นฟู บำรุง จัดการทรัพยากรและ

ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ตามมาตรา 43 ส่วนหน้าที่ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู รวมถึงการบริหารจัดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเป็นหน้าที่ของรัฐที่ประชาชนสามารถเข้าไป มีส่วนร่วมได้ หรือในการดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ หากอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียอื่นใดของประชาชน รัฐต้องจัดให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชนและชุมชน บนหลักการการมีส่วนร่วมจากประชาชนตามมาตรา 57 และมาตรา 58 แต่ยังไม่ได้รับรองสิทธิในการดำรงชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีไว้โดยตรง ถึงแม้จะยังไม่มีสภาพบังคับในทางกฎหมาย แต่ถือเป็นการจุดประกายและสร้างความตระหนักเรื่องสิทธิในการดำรงอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีร่วมกับประชาคมโลก

“กองทุนสิ่งแวดล้อม” จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เป็นกลไกทางการเงินสำหรับสนับสนุนทั้งในรูปแบบเงินกู้ และเงินอุดหนุนให้แก่ส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมในการดำเนินงานโครงการด้านการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ ภายใต้การบริหารงานของคณะกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อม และกำกับดูแลโดยคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ โดยมีสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) เป็นฝ่ายเลขานุการร่วมกับกรมบัญชีกลาง (ผู้จัดการกองทุนฯ)

ในระยะที่ผ่านมาการบริหารงานของกองทุนสิ่งแวดล้อมและการพิจารณาสับทุนเงินกองทุนฯ ให้แก่โครงการด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสอดคล้องและเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ที่คำนึงถึงหลักสิทธิของประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้อง เช่น เปิดโอกาสให้เครือข่ายในระดับชุมชนสามารถขอรับการสนับสนุนเงินกองทุนฯ เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ แต่ยังไม่ได้กำหนดนโยบายหรือแนวทางด้านสิทธิมนุษยชนที่เป็นรูปธรรมตามมาตรฐานสากล และสอดคล้องกับกฎหมายภายในประเทศ

และเมื่อกองทุนฯ ได้มีความร่วมมือภายใต้แผนงานการปกป้องสภาพภูมิอากาศในระดับสากลของรัฐบาลสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ในการให้จัดตั้งกองทุน ThaiCI (Thai Climate Initiative Fund) ภายใต้การดำเนินงานของกองทุนสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การสนับสนุนเงินอุดหนุนแก่โครงการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่สอดคล้องกับเป้าหมายการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย โดยมีสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานปฏิบัติในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน จึงเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาการบริหารงานกองทุนสิ่งแวดล้อมที่เชื่อมโยงกับหลักสิทธิมนุษยชน และสอดคล้องกับมาตรฐานสากลที่ชัดเจนมากขึ้นของกองทุนฯ ในประเด็นสำคัญ 2 เรื่อง ดังนี้

1

ประกาศ “นโยบายความเท่าเทียมระหว่างเพศของกองทุนสิ่งแวดล้อม”

เป็นไปตามกรอบนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้หญิงและกลุ่มเปราะบางในการดำเนินโครงการของกองทุนฯ ตามหลักนโยบายระดับสากลของธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย และกรอบกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศ โดยกองทุนฯ ได้ตระหนักเห็นความสำคัญของเพศภาวะว่ามีผลต่อกระบวนการทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในบริบทการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ที่ผู้หญิงมักเผชิญความเสี่ยงและเปราะบางต่อผลกระทบ และเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้หญิงมีบทบาท และมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผน และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง กองทุนสิ่งแวดล้อม จึงได้ผนวกเรื่องความเท่าเทียมระหว่างเพศเป็นมิติหนึ่งในการพิจารณากลับกรองโครงการที่ขอรับการสนับสนุนจากกองทุนฯ โดยจัดทำประกาศ “นโยบายความเท่าเทียมระหว่างเพศของกองทุนสิ่งแวดล้อม” ขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบในการปฏิบัติ ขับเคลื่อนการบริหารจัดการกองทุนฯ และเสริมสร้างศักยภาพของผู้เสนอโครงการและเพื่อให้การบริหารงานกองทุนฯ เป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับการดำเนินงานด้านความเท่าเทียมระหว่างเพศตามมาตรฐานสากล โดยได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการเรื่องเพศภาวะของกองทุนสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2566 – 2570 เพื่อขับเคลื่อนการบริหารจัดการกองทุนฯ ให้สอดคล้องกับการดำเนินงานด้านเพศภาวะตามมาตรฐานสากลและเสริมสร้าง

ศักยภาพของบุคลากรกองทุนฯ และผู้เสนอโครงการ ให้มีความรู้ความเข้าใจในนโยบายเพศภาวะ และสามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินงาน ประกอบด้วย การปรับเปลี่ยนเจตคติของบุคลากรในด้านความเสมอภาคเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย การพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานของกองทุนฯ และประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรในมิติเพศภาวะ ซึ่งการบรรลุมิติด้านความเท่าเทียมระหว่างเพศเข้าไปในการบริหารงานของกองทุนฯ นั้น มีการดำเนินงาน ดังนี้

✔ **แนวทางการบริหารงานระดับองค์กรของกองทุนสิ่งแวดล้อม** เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลนั้น กองทุนฯ มีการดำเนินการ ดังนี้

▶ จัดทำนโยบายเรื่องความเท่าเทียมระหว่างเพศ ซึ่งเป็นแนวทางการปฏิบัติงานระดับองค์กรของกองทุนฯ จะต้องผนวกรวมไว้ในแผนปฏิบัติการ กฎ/ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานกองทุนฯ หลักเกณฑ์เงื่อนไขในการสนับสนุนเงิน การพิจารณาถ่วงดุลโครงการ การอนุมัติโครงการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งการจัดการผลกระทบเชิงลบจากการดำเนินงานด้านความเท่าเทียมระหว่างเพศในโครงการที่ได้รับการสนับสนุนเงินจากกองทุนฯ

▶ **ปรับปรุงการบริหารงานกองทุนฯ โดยอาจกำหนด** ให้มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านความเท่าเทียมระหว่างเพศที่สามารถแนะนำและให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานด้านความเท่าเทียมระหว่างเพศต่อกองทุนฯ และผู้เสนอโครงการ ในรูปแบบของการแต่งตั้งบุคคลหรือหน่วยงานด้านความเท่าเทียมระหว่างเพศเป็นอนุกรรมการ โดยมีขอบเขตอำนาจหน้าที่ดำเนินงาน คือ ให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำเกี่ยวกับการบูรณาการนโยบายด้านความเท่าเทียมระหว่างเพศเข้าสู่การบริหารงานกองทุนฯ ตั้งแต่การจัดทำข้อเสนอโครงการ การพิจารณาข้อเสนอโครงการ การรายงานผลการดำเนินงาน การติดตามประเมินผลโครงการ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร การบรรเทาผลกระทบเชิงลบจากการดำเนินโครงการ เพิ่มขีดความสามารถในมิติด้านความเท่าเทียมระหว่างเพศภายในองค์กร โดยมีเป้าหมายให้บุคลากรของกองทุนฯ เข้าใจและรับทราบถึงความสำคัญของความเท่าเทียมระหว่างชายและหญิงในการปฏิบัติงานและสามารถบูรณาการประเด็นความเท่าเทียมระหว่างเพศเข้ากับภารกิจของกองทุนฯ ได้อย่างต่อเนื่อง และประสานงานระหว่างองค์กรในมิติด้านความเท่าเทียมระหว่างเพศ โดยกองทุนฯ จะแสวงหาความร่วมมือกับพันธมิตรจากองค์กรในและระหว่างประเทศ หน่วยงานของรัฐ และภาคประชาสังคมด้านสตรีในการพัฒนางานที่เกี่ยวข้อง เช่น พัฒนาและแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ตอบสนองต่อมิติความเท่าเทียมระหว่างเพศ ทั้งระดับองค์กรและระดับโครงการ พัฒนาคู่มือการบริหารโครงการที่ผนวกกับมิติด้านความเท่าเทียมระหว่างเพศ เพื่อใช้เป็นแนวทางของกองทุนฯ และผู้เสนอโครงการ เป็นต้น

2

นโยบาย เรื่อง มาตรฐานการ ปกป้องด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม ของกองทุนสิ่งแวดล้อม

(Environmental Fund - Environmental and Social
Safeguards Policy)

✓ แนวทางการดำเนินงานในระดับโครงการ

จะต้องมีการเสริมสร้างมิติความเท่าเทียมระหว่างเพศ
ในระดับกิจกรรมและการบริหารโครงการ ดังนี้

▶ จัดทำข้อเสนอโครงการให้เป็นไปตามคู่มือ
การจัดทำข้อเสนอโครงการที่ได้ผนวกความเท่าเทียม
ระหว่างเพศของกองทุนฯ รวมทั้งเสนอแนวทาง
ในการบรรเทาผลกระทบเชิงลบที่อาจเกิดขึ้นในระหว่าง
การดำเนินโครงการ

▶ เก็บรวบรวมข้อมูลและรายงานผล
การดำเนินโครงการตามแบบรายงานที่ได้ผนวกความ
เท่าเทียมระหว่างเพศไว้แล้ว ทั้งนี้ ในข้อเสนอโครงการ
จะต้องมีการกำหนดสาระสำคัญหรือรายละเอียด
ที่ชัดเจนในเรื่องความเท่าเทียมระหว่างเพศ เช่น
กลุ่มเป้าหมายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการ
ที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของผู้หญิงหรือกลุ่มเปราะบาง
การรวบรวมข้อมูลในมิติด้านความเท่าเทียมระหว่างเพศ
ในระดับโครงการ การให้โอกาสผู้หญิงมีบทบาท
ในการกำหนดแนวความคิดและกระบวนการตัดสินใจ
เป็นต้น ซึ่งกองทุนฯ จะสนับสนุนการทำงานเพื่อ
เสริมสร้างขีดความสามารถด้านความเท่าเทียมระหว่าง
เพศภายในองค์กรของผู้เสนอโครงการและภาคี
เครือข่าย เช่น การให้ความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก
เรื่องความเท่าเทียมระหว่างเพศ เป็นต้น

เป็นกรอบนโยบายในการป้องกันความเสี่ยง
ที่อาจเกิดขึ้นด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมจากโครงการ
ที่ได้รับการสนับสนุนเงินจากกองทุนสิ่งแวดล้อม
เพื่อเป็นแนวทางดำเนินการค้นหาและระบุผลกระทบ
ที่อาจเกิดขึ้น โดยเป็นไปตามหลักการความยั่งยืน
ด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของบริษัทเงินทุนระหว่าง
ประเทศ (International Finance Corporation: IFC)
มีมาตรฐานการปฏิบัติงาน 8 ประการ ได้แก่
1) การประเมินและการจัดการสิ่งแวดล้อม 2) ความเสี่ยง
และผลกระทบทางสังคม 3) แรงงานและสภาพการทำงาน
4) ประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร และการป้องกันมลพิษ
5) สุขภาพ ความปลอดภัย และความมั่นคงของชุมชน
6) การได้มาซึ่งที่ดินและการตั้งถิ่นฐานใหม่โดยไม่สมัครใจ
7) การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และ
8) การจัดการทรัพยากรสิ่งมีชีวิตตามธรรมชาติ
อย่างยั่งยืน กลุ่มชาติพันธุ์และมรดกวัฒนธรรม ซึ่งจะต้อง
ระบุความเสี่ยงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นรวม
ทั้งกำหนดแนวทางหรือมาตรการหลักเลี่ยง บรรเทา
ผลกระทบดังกล่าวให้น้อยที่สุด เพื่อให้มั่นใจว่า
การดำเนินโครงการมีความยั่งยืน โดยกำหนดแนวทาง
การบริหารงานกองทุนฯ ตามมาตรฐานดังกล่าวใน 2 ระดับ
คือ ระดับองค์กร และระดับโครงการที่ขอรับการสนับสนุน
เงินจากกองทุนฯ ดังนี้

Human Rights

✔ **แนวทางการบริหารงานระดับองค์กรของกองทุนสิ่งแวดล้อม** เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานฯ กองทุนฯ ต้องดำเนินการดังนี้

▶ การจัดทำนโยบายเรื่องมาตรฐานการปกป้องด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของกองทุนสิ่งแวดล้อม

▶ การระบุความเสี่ยงและผลกระทบเป็นการประเมินความเสี่ยงและผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมเพื่อคัดกรองและจัดลำดับความรุนแรงของความเสี่ยงและผลกระทบที่เกิดขึ้น

▶ การบริหารจัดการ เป็นการกำหนดมาตรการหรือแนวทางในการลด หลีกเลี่ยง หรือบรรเทาผลกระทบจากความเสียงด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมตามลำดับความรุนแรง รวมทั้งต้องมีการรายงานผลการดำเนินการบรรเทาผลกระทบ

▶ ศักยภาพองค์กร โดยกำหนดให้มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาตรฐานการปกป้องด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม เพื่อให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานด้านมาตรฐานการปกป้อง ด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมต่อกองทุนสิ่งแวดล้อมและผู้เสนอโครงการ

▶ การติดตามและตรวจสอบ เป็นการกำหนดกรอบการประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม และสังคมไว้ในกระบวนการจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน การติดตามและประเมินผลโครงการของกองทุนสิ่งแวดล้อม

▶ การสื่อสารภายนอก เป็นการเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงานเรื่องมาตรฐานการปกป้อง สิ่งแวดล้อมและสังคมของกองทุนสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีกระบวนการรับเรื่องร้องเรียนที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ และการให้บริการให้คำปรึกษาแก่ผู้ดำเนินโครงการและผู้ที่ได้รับผลกระทบ

✔ **แนวทางการดำเนินงานในระดับโครงการ** เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานฯ ในระดับโครงการที่ขอรับการสนับสนุนเงินกองทุนฯ จะต้องมีการดำเนินการ ดังนี้

▶ การจัดกลุ่มโครงการตามระดับความเสี่ยงของโครงการที่อาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมค่อนข้างรุนแรง หรือไม่มีผลกระทบ

▶ การประเมินความเสี่ยงการดำเนินโครงการ ผู้เสนอโครงการจะต้องประเมินความเสี่ยงการดำเนินโครงการตามมาตรฐานฯ และอธิบายเหตุผลในการระบุความเสี่ยงดังกล่าว รวมทั้งจัดทำมาตรการ/แผนบรรเทา หรือหลีกเลี่ยง หรือลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น รวมถึงระบุเวลาและหน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ ในแต่ละความเสี่ยงด้วย

▶ การปรับปรุงกลไกในการพิจารณาโครงการ โดยการเพิ่มเติมรายละเอียดข้อมูลการประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม ตั้งแต่การจัดทำข้อเสนอโครงการ หลักเกณฑ์การพิจารณาโครงการ การวิเคราะห์ และกลั่นกรองโครงการ การประสาน การดำเนินโครงการ การติดตามประเมินผลโครงการ และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

▶ การเสริมสร้างศักยภาพของผู้เสนอโครงการ โดยการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักให้กับผู้เสนอ หรือผู้ดำเนินโครงการเกี่ยวกับประเด็นการประเมินความเสี่ยงในมิติสิ่งแวดล้อมและสังคม เพื่อให้การบริหารโครงการเกิดความยั่งยืน

ทั้งนี้ ในการพิจารณาโครงการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทั้งโครงการด้านการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Mitigation) และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Adaptation) ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการปกป้องด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม (Environmental and Social Safeguards: ESS) และการสนับสนุนให้เกิดความเท่าเทียมระหว่างเพศ (Gender) ตามที่กองทุนฯ ได้จัดทำขึ้นก่อนนำเสนอคณะกรรมการกลั่นกรองโครงการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และคณะกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อมพิจารณาให้การสนับสนุนต่อไป

อย่างไรก็ตาม สิทธิมนุษยชนอาจเป็นเพียงนามธรรมและในทางปฏิบัตินั้น อาจดำเนินการได้ไม่ครอบคลุมตามหลักการทฤษฎีทั้งหมด หากแต่จะมีประโยชน์และสำคัญอย่างมากหากสามารถนำไปใช้ได้เหมาะสม จนทำให้เกิดการคุ้มครองปัจเจกชน เกิดความเป็นธรรม สร้างความสมดุล ความสงบสุขของสังคมโดยรวม โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐ การดำเนินการใด ๆ นั้นจะต้องเป็นไปตามหลักกฎหมายและหลักสิทธิมนุษยชนที่ต้องคำนึงถึง “การเคารพสิทธิ (respect)” “การคุ้มครองสิทธิ (protect)” และ “การทำให้เกิดการเข้าถึงสิทธิได้ (fulfil)” เป็นสำคัญเพื่อให้การบริหารงานขององค์กรสอดคล้องกับมาตรฐานสากลตามที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีในกติกาและอนุสัญญาของสหประชาชาติ

เอกสารอ้างอิง

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ.(2566).เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรนักบริหารด้านสิทธิมนุษยชนระดับต้น (บสต.)
รุ่นที่ 1.สถาบันพัฒนาสิทธิมนุษยชน

พิระศักดิ์ พอจิตร.(ม.ป.ป.).สิทธิมนุษยชนในหลายมิติ/เอกสารวิชาการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรมหลักสูตร “หลักนิติธรรม
เพื่อประชาธิปไตย” รุ่นที่ 4.วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ.ศาลรัฐธรรมนูญ. <https://www.constitutionalcourt.or.th> > ewt_dl_link

ศาลรัฐธรรมนูญ.(ม.ป.ป.). สิทธิมนุษยชน./ศาลรัฐธรรมนูญ.https://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=9604

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.(สิงหาคม 2566).กรอบทิศทางการสนับสนุนเงินกองทุน
สิ่งแวดล้อม มาตรา 23 (4) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ในช่วงปีงบประมาณ
พ.ศ. 2566 – 2570.กองบริหารกองทุนสิ่งแวดล้อม

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.(2561).คู่มือการจัดทำข้อเสนอโครงการที่จะขอรับการสนับสนุนจาก
กองทุนสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 23(4) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 (ด้านการ
จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและด้านการจัดการมลพิษ).กองบริหารกองทุนสิ่งแวดล้อม

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.(สิงหาคม 2565).นโยบายเรื่องความเท่าเทียมระหว่างเพศ
และแผนปฏิบัติการความเท่าเทียมระหว่างเพศของกองทุนสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2566-2570.กองบริหารกองทุนสิ่งแวดล้อม

Mrs. Rapiorn Khanorlarn,
Chief of Strategy and Planning Section
Mrs. Monthima Maiphrom,
Environmentalist, Expert Level
Environment Fund Division

HUMAN RIGHTS

IN CONTEXT OF SUPPORTING ENVIRONMENTAL FUND

The United Nations General Assembly resolution on 28th July 2022 approved and declared that “Access to a clean, healthy and sustainable environment is a universal human right”. This confirmed the resolution on 8th October 2021 of the United Nations Human Rights Council (UNHRC) that declared the access to a clean, healthy and sustainable environment is a human right. Thailand is one of member countries approved such issue. **Human Rights** mean the basic rights belong to every person born with equality in term of human dignity and right to live with dignity regardless of differences in races, skin colors, genders, ages, languages, religions, physical and health conditions, political beliefs or other beliefs depending on social fundamental. Human rights cannot be transferred to other people according to provisions set forth in Thai laws and related international laws such as the constitution of Kingdom of Thailand and the Universal Declaration of Human Rights of the United Nations or other treaties that Thailand has the obligation to implement in every dimension. **“Right in good environment”** is one challenge regarding the human rights that affect Thai citizens.

“Human Rights and government’s roles and duties”:

According to the Universal Declaration of Human Rights, rules and responsibilities in protecting people’s human rights belong to the state. When a country becomes a party to treaties and conventions under the United Nations, government of that particular country commits to act in 3 matters.

“**Respect rights (respect)**” means the government has to respect and does not take any action against or violate rights stated in treaties or conventions that the country has become a party. “**Protect rights (protect)**” means the government has to act to ensure no rights violation and provides mechanism to protect rights through laws and regulations, justice process independent from state power, mechanism to prevent rights violation and remedial measures when there is the violation of rights. “**Access to rights (fulfil)**” means the government has responsibilities more than the protection but the state should enact laws to promote and campaign for human rights knowledge, create rights protection agencies, and allocate sufficient budget to care for human rights. Therefore, the operation on environment, particularly by the government may affect the people’s quality of life, is necessary to consider benefits and basic rights of the public at large. In addition to basic rights of individuals and group of people, the coverage of government’s operations in any aspects should take into account people in the state to ensure that results of those operations will bring the highest benefits to the general public.

The Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560 states about the “rights in good environment of Thailand” by recognizing rights of individuals and communities to participate in conservation, restoration, resources management and utilization of natural resources under Section 43. Responsibility to conserve, restore and management of natural resources utilization belongs to the government which must allow people participation in any government’s operations or concessions that may affect the natural resources, environmental quality, health, hygiene, quality of life or other interests of the people. The government has to provide education and assessment of impacts to environmental quality and health of people and communities based on participatory principle of the people under Section 57 and Section 58. However, the right to live in a good environment has not yet been guaranteed. Though there is no legal enforcement about this issue, there is an attempt to create awareness and recognition about the right to live in a good environment along with global communities.

“Environmental Fund”

is found under the Enhancement and Conservation of National Environmental Act B.E. 2535 as a financial mechanism to provide support in term of loans and grants to government agencies, local administration organizations, private sectors and private environmental organizations. This for them to implement projects promoting and maintaining environmental quality and the nation’s natural resources under the management of Environmental Fund Committee, which is supervised by the National Environment Board. The Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning acts as the secretariat along with the Comptroller General’s Department (Fund Manager).

In the past, the management of Environmental Fund and consideration of fund allocation to projects related to natural resources and environmental management was in accordance with laws, regulations and requirements that taking into account the principle of rights of relevant people and communities. The fund offered

opportunities for community networks to apply for fund allocation so they were able to participate in the management of local natural resources. However, there was still no solid human rights policies or guidelines on par with international standard and in accordance with domestic laws. When the Environmental Fund has entered into cooperation with Federal Republic of Germany under the International Climate Initiative, the Thai Climate Initiative Fund (ThaiCI) was created. The ThaiCI is operated under the Environmental Fund with a target to provide loans or grants to projects related to climate mitigation and adaptation that is in line with Thailand’s goal in reducing greenhouse gases emissions and adaptation to the climate change. The Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning acts as operating agency driving the operation. It is the beginning of clearer development of Environmental Fund management in relation to human rights principle and in line with international standards in 2 important matters as follows.

1

Announce “Environmental Fund’s gender equality policy”

In accordance with the policy framework promoting participation of women and vulnerable groups in implementation of the fund’s projects, international policy of Asian Development Bank and Thailand’s relevant legal framework, the fund realizes the importance of gender to the social and economic procedures, especially in the context of climate changes and sustainable environment. Women frequently encounter risk and are vulnerable to the impacts. In order to promote greater role of women and participation in drafting of policies, plans and relevant activities, the Environmental Fund has incorporated the gender equality as an aspect in consideration of projects applying for financial supports from the fund. It issues an announcement “Environmental Fund’s gender equality policy” as the action framework to drive the fund management and enhance the potential of project proposers. This will allow the fund administration to be handled appropriately and is in line with operation regarding the international standard’s gender equality. The Environmental Fund’s action plan on gender equality 2023 – 2027 was prepared to drive the fund management in accordance with operation regarding international standard’s gender equality while enhancing capacity of the fund’s personnel and project proposers. They should have knowledge and understanding about policy on gender equality and be able to apply the matter in the operation, consisting of changing the attitude of the fund’s personnel on equality between men and women, developing and improving the fund’s operation and coordinating cooperation between organizations regarding to gender dimension. The incorporation of gender equality into the fund’s administration has been done as follows.

✓ **The Environmental Fund’s organizational administration guidelines** to be in line with international standard. The fund has operated as follows.

- ▶ Prepare policy on gender equality as the fund’s organizational action guidelines by incorporating into action plans, rules/ regulations relating to the fund’s management, criteria for fund allocation, project consideration, project approval, monitoring and assessment as well as management of negative impacts from the gender equality operation in projects funding by the fund.

- ▶ Improve the fund’s administration by appointing specialists in gender equality who can advise and offer recommendations about gender equality to the fund and project proposers through the appointment of individuals or organizations specialized in gender equality as members of sub-committees. The scope of authority is to provide assistance and recommendations on integration of gender equality policies into the fund’s administration in all steps from preparation of project proposals, project consideration, performance report, projects’ monitoring and assessment, information dissemination, mitigation of negative impacts from projects’ implementation, and increase capacity in gender equality within the organization. Its goal is to ensure that the fund’s personnel understand and recognize the importance of gender equality at work and be able to continuously integrate gender equality into the fund’s missions and coordinate among organizations on issue of gender equality. The fund will try to find partners from domestic and international organizations, government agencies and civil societies working

with women development in fields such as develop and exchange guidelines of good practices on climate change operations that response to the gender equality at organization and project levels. It also aims to develop a handbook on project management that incorporates issue of gender equality as the guidance for the fund and project proposers.

✔ **Operational guidelines at project level**

will need to promote the dimension of gender equality for activities and project management as follows.

- ▶ Prepare project proposal in line with the fund's handbook on project proposal that incorporates issue of gender equality and propose guidelines to mitigate negative impact that may occur during project implementation.

- ▶ Gather information and report the operation performance in accordance with the report form that already incorporates gender equality. The project proposal must contain clear details about gender equality such as target groups and stakeholders of projects that facilitate participation of women or vulnerable groups, data collection in aspect relating to gender equality at project level, offer opportunity for women to play their role in conceptualize ideas and decision processes. The fund will support work to enhance capacity on gender equality with organizations of project proposers and networks such as providing knowledge, understanding and awareness about gender equality.

2

Environmental Fund - Environmental and Social Safeguards Policy

It is the policy framework in preventing possible environmental and social risks from projects receive financial supports from the Environmental Fund. It is also the guidance for searching and identifying possible impact that is in line with the principle of environmental and social sustainability of the International Finance Corporation (IFC). There are 8 performance standards including 1) Assessment and management of environment; 2) Risks and social impacts; 3) Labor and working conditions; 4) Resource efficiency and pollution prevention; 5) Community health, safety and security; 6) Land acquisition and involuntary resettlement; 7) Biodiversity conservation; and 8) Sustainable management of living natural resources, indigenous people and cultural heritage. Possible risks and impacts should be identified while directions or measures to avoid or mitigate the impacts should be set to ensure that the project operation is sustainable. The fund's management based on such standards are set at 2 levels – organization and projects seeking financial support from the fund – as follows.

✔ **The Environmental Fund's organizational administration guidelines** to be in line with the standards. The fund has to act as follows.

- ▶ Prepare the Environmental Fund's Environmental and Social Safeguards Policy.

- ▶ Identify risks and impacts by assessing environmental and social risks and impacts in order to screen and prioritize the degree of severity of occurring risks and impacts.

- ▶ Management means setting of measures or directions to reduce, avoid or mitigate the environmental and social risks based on the severity. Reports on operation to mitigate the impacts should be prepared.

- ▶ Organization potential. Specialist team on environmental and social safeguard standards should be appointed to advise and provide recommendations in the operation regarding environmental and social safeguard standards to the Environmental Fund and project proposers.

- ▶ Monitoring and examination by setting framework on assessment of environmental and social risks in the process of preparation of performance report, monitor and assess projects' results of the Environmental Fund.

- ▶ Public-relations is the dissemination of information on operation regarding environmental and social safeguard measures of the Environmental Fund. There is also the establishment of

compliant procedures relating to project operation and consultation services to project operators and affected people.

✔ **Operational guidelines at project level:**

In order to be in line with standards, projects seeking financial support from the fund have to act as follows.

- ▶ Grouping projects based on risk levels that may produce quite severe environmental and social impacts or no impact.

- ▶ Assessing risks of project operation. Project proposers have to carry out risk assessment of project operation according to the standards and provide explanations on those risk assessment. They also need to prepare measures/ mitigation plans, avoid or mitigate the impacts as well as setting time and agencies/ responsible persons in each risk.

- ▶ Improving project consideration mechanism by adding details about environmental and social impacts from preparation of project proposal, criteria of consideration, project analysis and screening, coordination, project operation, project monitoring and assessment and information dissemination.

- ▶ Enhancing capacity of project proposers by establishing knowledge, understanding and awareness of proposers or project operators about the risk assessment in relation to environmental and social dimension to bring sustainable project management.

Therefore, the consideration of overall climate change project on mitigation of greenhouse gases and adaptation to the climate change shall be in line with the Environmental and Social Safeguards (ESS) while supporting the gender equality as set by the fund. The process will be done prior to proposing the projects to be considered by the Climate Change Screening Sub-committee and the Environmental Fund Committee.

However, human rights may be an abstract term and cannot be implemented to meet all theoretical standards. It will be greatly benefits and important if the human rights would be applied appropriately to protect individuals and bring justice, balance and peace to the society as a whole. The government shall take any action that be legitimate and comply with human rights principle that have to consider significantly the “respect”, “protection” and “fulfilment” of rights. This is to ensure that the organization management will be consistent with international standards as Thailand has become a member of treaties and conventions of the United Nations.

References:

Rights and Liberties Protection Department. (2023). Document for the training of Basic Human Right Management Course Class 1. Human Rights Development Institute

Peerasak Pochit. Human Rights in Various Dimensions/ Document for the training “Rule of Law for Democracy” Class 4. College of the Constitutional Court, Constitutional Court. https://www.constitutionalcourt.or.th/ewt_dl_linkhttps://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=9604

Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning. (August 2023). Fund disbursement under the Environmental Fund as stipulated in Section 23 (4) of the Enhancement and Conservation of National Environmental Act B.E. 2535 for the fiscal year 2023-2027. Environment Fund Division.

Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning. (2018). Handbook for preparation of projects seeking financial support from the Environmental Fund as stipulated in Section 23 (4) of the Enhancement and Conservation of National Environmental Act B.E. 2535 (Natural resources and environmental management and pollution control). Environment Fund Division.

Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning. (August 2023). Policy on gender equality and action plan on gender equality of the Environmental Fund 2023-2027. Environment Fund Division.